

Το τάβλι του Δημήτρη Κεχαΐδη, στο θέατρο Κυδωνία

Του Ειρηναίου Μαράκη

Είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε το τελευταίο διάστημα στο θέατρο Κυδωνία και στον ειδικά διαμορφωμένο αίθριο χώρο του, την επίκαιρη και διαχρονική σάτιρα ηθών “Το τάβλι” του Δημήτρη Κεχαΐδη. Είναι ένα έργο γραμμένο το 1972 όπου μέσα από την γρήγορη και ρυθμική ανάπτυξη της ιστορίας καταγράφονται οι παθογένειες της ελληνικής κοινωνίας όπως διαμορφώθηκαν τόσο πριν τη Μεταπολίτευση, όσο κι αργότερα ενώ αναπτύσσεται, με τη βοήθεια της μουσικής, κι ένα σχόλιο κάπως ευρύτερο, αφοπλιστικό θα λέγαμε, για τις συνήθειες και τις αντιλήψεις που διέπουν τη ζωή του Νεοέλληνα.

Η ηττοπάθεια, η αμφισβήτηση της δυνατότητας του απλού ανθρώπου για δράση, το γρήγορο και αβίαστο κέρδος μέσα από τον σχεδιασμό ευφάνταστων σχεδίων που πάντα αποτυγχάνουν, η διεκδίκηση της κοινωνικής καταξίωσης, η υποτίμηση της δουλειάς, η μπαγαμποντιά και η πονηριά ως το ανώτατο στάδιο του ωχαδερφισμού, να ποιά είναι κάποια από τα θέματα που διαπραγματεύεται το έργο. Κι όλα αυτά, οι συγκρούσεις και οι ζυμώσεις, αναπτύσσονται γύρω από μία παρτίδα τάβλι αναδεικνύοντας αφενός τον κοινωνικό, διαδραστικό ρόλο του παιγνιδιού κι αφετέρου ότι οι προφυλάξεις που παίρνεις στο παιγνίδι για να μη σου πιάσουν τη... “μάνα” μπορεί να είναι αρκετές, όχι όμως κι όταν έρχεσαι αντιμέτωπος με ηθικά διλήμματα ή με επιχειρήματα που δοκιμάζουν τις αντοχές σου, τα όρια ή και τα όνειρα σου.

Επίσης, οι συζυγικές ή οι αδερφικές σχέσεις, η υποκρισία πίσω από την φαινομενική αγάπη κι εκτίμηση, η εργαλειοποίηση των ανθρώπων (των γυναικών, κυρίως) για την επίτευξη ανίερων σκοπών, η εκμετάλλευση της ανάγκης του αδύναμου κοινωνικά και οικονομικά για στέγη κι ένα πιάτο φαΐ, ο φόβος των άλλων (των φίλων στο καφενείο ή των γειτόνων) που μπορούν, θεωρητικά πάντα, να σε βλάψουν, είναι ακόμα κάποια από τα θέματα του έργου. Από αυτή την άποψη, δεν είναι τυχαίο που το συγκεκριμένο έργο του Δημήτρη Κεχαΐδη παρουσιάζεται από αρκετές θεατρικές ομάδες ανά την επικράτεια το τελευταίο χρονικό διάστημα: μέσα σε μια περίοδο κρίσης που όλοι ψάχνουμε απαντήσεις για το τι και το πως, έρχεται αυτή η θεατρική κατάθεση ψυχής για να μας δώσει ένα μπούσουλα για περαιτέρω διερεύνηση των κοινωνικών, βαθειά πολιτικών και υπαρξιακών, εξελίξεων του σήμερα.

Αλλά καλό θα είναι ο θεατής ή ο αναγνώστης να μην περιμένει να βρει εύκολες απαντήσεις στα ερωτήματα του. Δεν είναι αυτός ο σκοπός του έργου. Ο Δημήτρης Κεχαΐδης ψυχαγωγεί το κοινό μέσα από το έργο του αλλά δεν κουνά το δάχτυλο, γνωρίζει πως η στείρα καταγγελία δεν διαπλάθει καλύτερους ανθρώπους αλλά ότι αντίθετα αποτελεί κι αυτή σύμπτωμα του ίδιου προβλήματος.

Κατ’ επέκταση, έχουμε την εντύπωση, αν όχι την πεποίθηση, πως η μεταφορά του έργου στη σκηνή κάτω από την σκηνοθετική ματιά του Μιχάλη Βιρβιδάκη αποδίδει στην εντέλεια

το πνεύμα του έργου: τόσο χωροθετικά, όσο και νοηματικά. Η εντυπωσιακή διαμόρφωση του αίθριου χώρου του θεάτρου Κυδωνία σε μια αυλή, ενός μικρού λαϊκού σπιτιού σε κάποια αθηναϊκή συνοικία καθώς και η άμεση επαφή με τους ηθοποιούς, με τον λόγο και τα καμώματα τους, καθιστά κοινών τον θεατή όλης της πραγματικότητας που εξελίσσεται πάνω στην σκηνή. Η μουσική και τα λαϊκά τραγούδια που συνοδεύουν το έργο, ο εκφωνητής του πειρατικού ραδιοφώνου κι οι αφιερώσεις των ερωτευμένων ή πονεμένων ακροατών αποτελούν τη συνέχεια του Χορού του αρχαιοελληνικού θεάτρου: σχολιάζουν χωρίς να παρεμβαίνουν και αναδεικνύουν το πολυποίκιλο ή πολυσήμαντο, αν θέλετε, υπόβαθρο του έργου.

Όμως είναι οι ηθοποιοί, ο Φώτης Κοτρώτσος στον ρόλο του φτωχομπουγαδιάρη κι ονειροπόλου Φώντα που ψάχνει να βγάλει από τη μύγα ξύγκι κι ο Αιμίλιος Καλογερός σε εκείνον του σεμνού και λίγο αθώου μα οπωσδήποτε έντιμου Κόλια, που με τις ζωηρές, αδρές ερμηνείες τους απογειώνουν το έργο. Όχι, δεν υποκρίνονται, ερμηνεύουν, ταυτίζονται με αυτούς τους τύπους που θα βρούμε σε κάθε γωνιά της χώρας, στα καφενεία, στα ΚΤΕΛ και στις τράπεζες, είναι οι σύγχρονες μεταφορές του Καραγκιόζη και του Χατζηαβάτη, μπολιασμένες με μπόλικο νεοελληνικό θράσος, με πηγαίο χιούμορ και με αρκετή υπερηφάνεια, ίσως και κάμποση βλακεία: ονειρεύονται πως αλλάζουν την ζωή τους ενώ την ίδια στιγμή βυθίζονται όλο και περισσότερο στο σκοτάδι. Κι εκεί είναι που το γέλιο, η διακωμώδηση του τραγικού έρχεται να τους (και μας) απελευθερώσει.

Κριτική στον Αγώνα της Κρήτης

<http://agonaskritis.gr/το-τάβλι-του-δημήτρη-κεχαΐδη-στο-θέατρο/>